

De OR en de bedrijfsarts

Recentelijk gaf een collega van mij een lezing aan leden van de OR bij een grote publieke werkgever. Haar reactie was dat het wel heel bijzondere werknemers zijn; enorm gedreven en loyaal, maar tegelijkertijd is men collectief van mening dat de werkgever alles moet betalen en dat bedrijfsartsen per definitie een soort van landverraders zijn omdat ze aan de kant van de werkgever staan. Ik begrijp het gevoel, maar toch berust deze conclusie volgens mij op een misverstand.

Het temperament, de snelheid van wissel- en schakel-momenten in ons dagelijks leven vergen bij de meeste mensen dermate veel van hun energie, focus en aandacht dat er niet zoveel ruimte overblijft voor het grote plaatje. De wereld om ons heen verandert zo snel dat zelfs de politieke leiders er hun handen meer dan vol aan hebben. Alles draait toenemend om informatie en data en het transport ervan. Het is heel goed mogelijk dat we zonder het te weten met z'n allen in een tijdperk leven waarin de veranderingen in de wereld nog nooit zo snel zijn gegaan als nu; de overgangsjaren waarin we het tijdperk van de kunstmatige intelligentie zijn binnengestapt (de digitale revolutie hadden we in de jaren 80 en 90 van de vorige eeuw).

Emotie als feit

Een veel voorkomende menselijke reactie bij grote veranderingen is protest: alles moet blijven zoals het is, mensen hebben (opgebouwde) rechten, etc. Door gebruik te maken van de hoge attentiewaarde en de snelheid van nieuwsverspreiding door de sociale media kunnen relatief kleine groepen meer, sneller en grotere druk uitoefenen op politici en de samenleving. Emotie als feit (in plaats van de feiten zelf) bepaalt steeds vaker en steeds meer hoe we kwesties benaderen en ermee omgaan.

Pas geleden had ik een gesprek met Jeroen Breen, voorzitter van het Actuarieel Instituut, waarbij we van gedachten wisselden over het voorbeeld dat de beroepskeuze van de huidige leerlingen en zelfs al studenten een enorme uitdaging zal zijn. Kinderen van tussen de 12 en 15 moeten nu hun opleiding gaan afstemmen op beroepen die er nu nog niet zijn, dat is best een lastige keus. Dit kunnen we ook doorvertalen naar onderwerpen als duurzame inzetbaarheid. Hoe kun je hier nu mee bezig zijn, terwijl de andere kant van het spectrum is: hoe ziet het werk of de functie er over 5 à 10 jaar eigenlijk uit? Bestaat het dan nog wel?

Het ging toch over de bedrijfsarts en de OR?

Klopt, daar gaat het over en ik maak dit uitstapje om de brug te slaan naar het misverstand. Bedrijven en organisaties worstelen zich door alle nieuwe ontwikkelingen heen, met name de private markt. Zij krijgen, op een enkele bank na, immers jaarlijks geen miljarden belastinggeld en moeten steeds sneller schakelen om te kunnen overleven. Dus veranderen met hoge snelheid om te overleven versus de rem van de OR (niet te veel want wij hebben rechten) met de emotie als feit. Maakt dit dat ik tegen de OR ben? Nee hoor, persoonlijk maakt het mij echt niets uit. Maar wat

'De rechten worden door loyale OR-leden zwaar bewaakt'

kopen bijvoorbeeld alle oud OR-leden van de grote winkelketens die alleen al dit jaar zijn omgevallen hiervoor?

Wanneer een bedrijfsarts aangeeft dat er geen sprake is van een ziekte of gebrek (en dus arbeidsongeschiktheid) kiest de bedrijfsarts niet voor de werkgever. Nee, hij doet het werk waarvoor hij is opgeleid. Op 12 maart 2016 kwam Trouw (en bijna alle andere kranten) met het nieuws dat de helft van alle zieke werknemers medisch niets mankeert, waarbij de bedrijfsartsen zelf aangeven dat het waarschijnlijk nog veel hoger ligt: 70% tot 80%. Dus de bedrijfsarts doet ook bij deze 50% tot 80% gewoon zijn werk en geeft aan dat er geen sprake is van ziekte en/of gebrek. Met andere woorden: niet gaan verzuimen, maar je probleem gaan oplossen.

De verzuimende werknemer begrijp ik ook wel. Er is bijvoorbeeld een kind of familielid ziek en iemand moet de zorg toch op zich nemen. Vakantiedagen opnemen of zorgverlof kosten eigen tijd en geld, dus dan wordt

al snel voor de afslag verzuim gekozen. Dat kost immers geen vakantiedagen en geen geld en dat voelt veel beter. Op deze manier ontstaat er een door gevoel gedreven verworven (ik werk er immers voor) recht op verzuim. En rechten worden terecht door zeer loyale OR-leden als akela's bewaakt, waarbij de zwarte piet al vlot kan worden uitgedeeld; in dit geval aan de bedrijfsarts die gewoon keurig zijn werk doet.

Anders omgaan met werk

Het echte probleem ligt niet alleen bij de werknemer, maar waarschijnlijk eerder bij de wijze hoe we in Nederland, en vooral bij de overheid als wetgever, nog steeds met het fenomeen 'werk' omgaan. Zolang we de financiering (wijze van belastinginkomsten) van ons land niet herzien, blijven werknemers en werkgevers hiervoor de (veel te hoge) prijs betalen. Het is een mooi en uitdagend tijdperk waarin we leven, ook voor de overheid die steeds meer wetgeving en regels nodig heeft om alles bij het oude te houden zodat er voldoende belastinggeld blijft binnenkomen.

Aan de andere kant is er een steeds grotere groep zelfbewuste en zelfgekozen 'afhakers' die zelf hun leven anders inrichten. Minder stress, minder geld, minder groot huis, minder verplichtingen, minder Social Media, minder WiFi en vooral minder overheid met geldverslindende wetten en regels. Maar wel meer eigen tijd, meer kwaliteit, meer bewustwording van de wereld waar we wonen, meer eigen initiatief, meer vrijheid en meer lucht. Het schijnt dat een deel van deze groep mensen dit probeert in te vullen door hun werk als zzp'er te doen. Niet omdat ze zo nodig succesvol willen zijn en miljonair willen worden, maar omdat ze niet in verzuim willen vluchten als ze ook eigen tijd willen hebben voor hun kind dat ziek is of even iets meer aandacht nodig heeft.